

ONTWERP

**WET van ... 2019,
houdende regels met betrekking tot collectieve
rechten van de Inheemse en de Tribale volken
over hun traditionele woon- en leefgebieden,
demarcatie, overige collectieve rechten,
traditioneel gezag en bestuur en FPIC.
(Wet Collectieve Rechten Inheemse en Tribale
Volken)**

DE PRESIDENT VAN DE REPUBLIEK SURINAME,

In overweging genomen hebbende, dat het noodzakelijk en wenselijk is wettelijke erkenning en bescherming te geven aan collectieve rechten, traditioneel gezag en bestuur en free, prior and informed consent (FPIC) van de inheemse en de tribale volken in Suriname;

Heeft, de Staatsraad gehoord, na goedkeuring door De Nationale Assemblée, bekrachtigd de onderstaande wet:

Hoofdstuk I – Begripsbepalingen

Begripsbepalingen Artikel 1

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

a. Bee	Matrilineaire verwantschapsgroep van families afstammend van eenzelfde stammoeder;
b. Benefit-sharing	Op billijke en eerlijke wijze delen in de voordelen die voortvloeien uit het gebruik van natuurlijke hulpbronnen;
c. Beschermd gebied	Gebied dat krachtens de Natuurbeschermingswet 1954 of bij staatsbesluit tot bescherming en behoud van de in Suriname aanwezige natuurlijke rijkdommen als natuureservaat is aangewezen, onder meer natuureservaten, natuurparken, bosreserves en multiple use management areas (MUMA's)
d. Collectief eigendomsrecht	Het sui generis recht dat toekomt aan de inheemse en de tribale volken als collectiviteit over hun traditionele woon- en leefgebieden, traditioneel in gebruik zijnde natuurlijke hulpbronnen, traditionele kennis, collectief intellectueel en

- cultureel eigendom en andere zaken of rechten die toekomen aan hen of hun dorpsgemeenschappen als collectiviteit;
- e. Collectieve rechten Sui generis rechten die toekomen aan de inheemse en de tribale volken als collectiviteit;
- f. Collectiviteit De inheemse of de tribale volken of hun dorpsgemeenschappen;
- g. De minister De minister belast met het onderhouden van de relaties van de centrale overheid met het Traditioneel Gezag van de inheemse en van de tribale volken;
- h. De president De President van de Republiek Suriname;
- i. Demarcatie Het schriftelijk vastleggen van de reeds door de dorpsgemeenschappen vastgestelde buitengrenzen van hun traditionele woon- en leefgebieden;
- j. Dorp Een al dan niet geografisch afgebakend gebied bestaande uit een of meerdere dorpsgemeenschappen en dat gekenmerkt wordt door, onder andere, het bestaan van een functioneel traditioneel gezag en traditionele bestuurssystemen, gemeenschappelijke dorpsvoorzieningen of -diensten, en voor dat inheems of tribaal volk toepasselijke culturele of spirituele attributen of symbolen;
- k. Dorpsgemeenschap Een gemeenschap bestaande uit gezinnen en individuele bewoners, die deel uitmaakt van een inheems of tribaal volk en gekenmerkt wordt door, onder andere, het bestaan van een functioneel traditioneel gezag en traditionele bestuurssystemen;
- l. FPIC Afkorting van het begrip “Free, Prior and Informed Consent” waaronder verstaan wordt: het van te voren (“prior”) en ongedwongen en uit vrije wil (“free”) geven van toestemming (“consent”) voor de uitvoering van een idee, project, programma, beleid of andere maatregel die van invloed kan zijn op het leven en/of de rechten van een inheems of tribaal volk of volken of hun dorpsgemeenschappen, na een desbetreffend weloverwogen besluit van het betrokken volk of volken of de betrokken dorpsgemeenschap(en), dat genomen is na zorgvuldige afweging van volledige en voorafgaande informatie (“informed”) over de voorgestelde activiteit of maatregel;
- m. Grondenrechten De collectieve rechten van de inheemse en de tribale volken op de grond, grondgebieden en natuurlijke hulpbronnen die ze traditioneel hebben bewoond, in bezit hebben of hadden, of anderszins hebben gebruikt of verworven, en het collectieve recht

om deze grond, grondgebieden en natuurlijke hulpbronnen in eigendom te hebben, te gebruiken, te ontwikkelen en besturen;

- n. Inheemse volken De oorspronkelijke volken, te weten de Kari'na, de Lokono, de Trio, de Wayana, en andere Inheemse volken te weten de Akoerio, de Warao, de Apalai, de Wai-Wai, de Okomoyana, de Mawayana, de Katuena, de Tunayana, de Pireuyana, de Sikiiyana, de Alamayana, de Maraso, de Awayakule, de Sirewu, Upuruy, Sarayana, Kasjoeyana, Murumuruyo, Kukuyana, Piyanakoto en de Sakëta en hun afstammelingen die de geografische regio waarin de huidige staat Suriname zich bevindt, bewonen en gebruiken al sinds vóór het tijdstip waarop het werd veroverd of gekoloniseerd of waarop de huidige grenzen van de staat werden vastgelegd, een binding hebben met hun voorouderlijk grondgebied, zichzelf als inheems volk identificeren, en die hun identiteit en sociale, economische, culturele en bestuurlijke omstandigheden, karakteristieken en instituten, welke hen onderscheiden van andere geledingen van de nationale samenleving, deels of geheel hebben behouden;
- o. Lo Familiaire verwantschapsgroep bestaande uit een aantal bee's;
- p. MI-GLIS Management Instituut Geografisch Land Informatie Systeem
- q. Natuurlijke hulpbronnen Alle, zonder tussenkomst van de mens, in de natuur aanwezige stoffen, goederen of diensten die dienen ter behoud en/of verbetering van de levenskwaliteit van de mens;
- r. Honorarium Vergoeding zijdens de overheid aan traditionele gezagdragers voor kosten gemaakt bij activiteiten die worden uitgevoerd ter ondersteuning van overheidstaken doch niet uit hoofde van een dienstbetrekking.
- s. Stamgebied Dat gebied dat door een inheems of tribaal volk als collectief eigendom van dat specifiek volk beschouwd wordt;
- t. Stamverband Collectieve samenlevingsvorm met traditionele bestuursystemen, -structuren, -mechanismen en gezagsverhoudingen en traditionele familie- en sociale relaties die gestoeld zijn op een gemeenschappelijke historie, cultuur, tradities en gewoonten, en op een historische, spirituele en culturele verbondenheid aan een specifiek traditioneel woon- en leefgebied;

- u. Traditioneel bestuur   Het systeem van bestuursorganen, gezagsdragers, mechanismen en structuren die de inheemse en de tribale volken geheel of gedeeltelijk hebben en gebruiken voor hun bestuurlijke processen;
- v. Traditioneel Gezag   Het gezag van de inheemse of tribale volken dat gelegitimeerd wordt door gewoonten en tradities van dat volk;
- w. Traditionele gezagsdrager   Een lid van het traditioneel gezag;
- x. Traditioneel in gebruik zijnde natuurlijke hulpbronnen   Die natuurlijke hulpbronnen die door inheemse of tribale volken van oudsher in gebruik zijn voor hun zelfvoorziening, hun culturele of religieuze activiteiten;
- y. Traditionele woon- en leefgebieden   Die geografische gebieden die door inheemse of tribale dorpsgemeenschappen bewoond en gebruikt worden en waarmee ze een historische, culturele, spirituele, sociale en economische binding hebben en waarvan zij afhankelijk zijn voor de kwaliteit van hun leven, hun voortbestaan en hun culturele integriteit. Hieronder vallen ook hun traditionele landbouw-, jacht en visvangstgronden, historische, spirituele en heilige plaatsen en gebieden die voorzien in andere levensbehoeften zoals bouwmaterialen, medicinale, culturele of spirituele planten, recreatie en bescherming;
- z. Tribale volken   De in stamverband wonende volken te weten de Saamaka, de Okanisi of N'Dyuka, de Pamaka, de Matawai, de Kwinti en de Aluku, wier identiteit alsook sociale, culturele en economische omstandigheden hen onderscheiden van andere geledingen van de nationale samenleving, die niet de oorspronkelijke bewoners zijn maar wel een binding hebben met hun voorouderlijke woon- en leefgebieden in Suriname, en wier bestuur en samenlevingen geheel of gedeeltelijk door hun eigen tradities en gebruiken worden gereguleerd;
- aa. Zelfbeschikkingsrecht   De inheemse en de tribale volken hebben het recht op zelfbeschikking. Op grond van dat recht bepalen zij vrijelijk hun politieke status en streven zij vrijelijk hun economische, sociale en culturele ontwikkeling na. In het uitoefenen van hun recht op zelfbeschikking, hebben zij het recht op autonomie of zelfbestuur in aangelegenheden betreffende hun interne en lokale zaken, alsook wegen en manieren voor het financieren van hun autonome functies;

- ab. Zelfbestuur   Het traditioneel bestuur dat de inheemse en de tribale volken hebben en gebruiken voor hun eigen interne en autonome bestuurlijke processen.

Hoofdstuk II – Algemene bepalingen

Doel van de wet

Artikel 2

1. De wettelijke erkenning van de collectieve rechten en collectieve rechtspersoonlijkheid van de Inheemse en de Tribale volken in Suriname.
2. Het garanderen van de rechtszekerheid en rechtsbescherming van de collectieve rechten van de inheemse en de tribale volken.

Wettelijke erkenning van collectieve rechten en collectieve rechtspersoonlijkheid

Artikel 3

1. De inheemse volken en de tribale volken in Suriname hebben juridische rechtspersoonlijkheid als collectiviteit en hebben collectieve rechten zoals bepaald in deze wet.
2. De inheemse en de tribale volken en hun dorpsgemeenschappen doen hun collectieve juridische rechtspersoonlijkheid gelden middels door hen zelf aangewezen vertegenwoordigers op basis van vastgestelde procedures in overeenstemming met hun cultuur, gebruiken, tradities en traditionele bestuurlijke systemen.
3. De collectieve rechtspersoonlijkheid en de collectieve rechten van de inheemse en de tribale volken doen op generlei wijze afbreuk aan de individuele rechtspersoonlijkheid en individuele rechten van de leden van deze volken.

Collectieve rechten van de inheemse en de tribale volken

Artikel 4

1. De collectieve rechten van de inheemse en de tribale volken hebben betrekking op de effectieve en volle beleving van:
  - a. **Mensenrechten**
De inheemse en de tribale volken hebben het recht op het volle genot en wettelijke bescherming, als collectiviteit of als individuen, van alle mensenrechten en fundamentele vrijheden

b. Zelfbeschikkingsrecht

1. De inheemse en de tribale volken hebben het recht op intern en autonoom zelfbestuur wat betreft hun interne en lokale aangelegenheden. Uit hoofde van dit recht mogen zij vrijelijk hun politieke status bepalen, hun eigen autonome bestuurssystemen hebben en gebruiken, vrijelijk hun economische, sociale en culturele ontwikkeling nastreven en vrijelijk hun ontwikkelingsprioriteiten vaststellen.
2. Het recht op zelfbeschikking, noch enige andere bepaling in deze wet, zal op enigerlei wijze geïnterpreteerd worden als een recht of autorisatie of aanmoediging voor enige actie die de staatkundige integriteit, soevereiniteit, staatkundige onschendbaarheid of nationale veiligheid van de Staat Suriname in gevaar brengt.

c. Cultuur en culturele integriteit

1. De inheemse en de tribale volken hebben het collectieve recht op leven in vrijheid, vrede en veiligheid als onderscheidenlijke volken met hun eigen cultuur en tradities.
2. De inheemse en de tribale volken hebben recht op het beleven, doen herleven en/of versterken van hun cultuur en cultuuruitingen.
3. De inheemse en de tribale volken zullen niet onderworpen worden aan enige vorm van discriminatie, genocide, gedwongen assimilatie of cultuurvernietiging.

d. Grondenrechten

1. De inheemse en de tribale volken hebben collectieve eigendomsrechten op hun traditionele woon- en leefgebieden en de daarin voorkomende natuurlijke hulpbronnen die ze traditioneel in gebruik hebben.
2. Deze rechten worden in deze wet nader vastgelegd.

e. Participatie en inspraak

1. De inheemse en de tribale volken hebben recht op effectieve participatie en inspraak, middels door hen zelf aangewezen vertegenwoordigers of vertegenwoordigende instituten of lichamen, in besluitvormingsprocessen betreffende projecten, programma's, administratieve maatregelen, beleidsmaatregelen of andere maatregelen die van significante invloed op hun leven en/of hun rechten kunnen zijn.
2. Bij het treffen of voornemen om te treffen van de in dit artikel lid a genoemde maatregelen moeten door of middels de daartoe verantwoordelijke instanties de gelegenheid geboden worden om deze effectieve participatie en inspraak mogelijk te maken.

3. Bij de participatie van de inheemse en de tribale volken zal men rekening houden met onder meer hun respectieve sociaaleconomische omstandigheden, culturele waarden en normen, en taalbehoeften.

f. FPIC

De inheemse en de tribale volken hebben het recht op het van te voren (“prior”) en ongedwongen en uit vrije wil (“free”) geven van toestemming (“consent”) voor de uitvoering van een idee, project, programma, beleid of andere maatregel die van significante invloed kan zijn op hun leven en/of rechten, na een desbetreffend weloverwogen besluit van het betrokken volk of de betrokken dorpsgemeenschap(pen), dat genomen is na zorgvuldige afweging van volledige en voorafgaande informatie (“informed”) over de voorgestelde activiteit of maatregel.

g. Traditionele kennis

De inheemse en de tribale volken hebben het collectief eigendomsrecht over hun traditionele kennis en hun collectieve intellectuele en/of culturele eigendommen.

h. Benefit-sharing

De inheemse en de tribale volken hebben het recht om op eerlijke en billijke wijze te delen in de voordelen die de benutting van natuurlijke hulpbronnen in hun woon- en leefgebieden, met zich meebrengt.

**Nadere regelgeving
Artikel 5**

1. Nadere regelgeving voor de bij deze wet niet afdoende geregelde onderwerpen, maar die wel betrekking daarop hebben, zal binnen zes maanden na de inwerkingtreding van deze wet middels staatsbesluit worden vastgesteld.
2. Het ontbreken van deze nadere regelgeving doet geen afbreuk aan de rechtskracht van de bij deze wet erkende collectieve rechten van de inheemse en de tribale volken
3. Deze nadere regelgeving zal voldoen aan de volgende voorwaarden:
  - a. Nimmer tot oogmerk hebben, noch direct of indirect als effect hebben, enige beknotting of aantasting van de in deze wet genoemde collectieve rechten van een inheems of tribaal volk of volken;
  - b. Worden overeengekomen in effectieve samenspraak met de door hen zelf aangewezen vertegenwoordigers van de inheemse en de tribale volken;
  - c. FPIC van betrokken inheems of tribaal volk of volken behoeven.

Hoofdstuk III – Grondenrechten

Collectief eigendomsrecht op traditionele woon- en leefgebieden

Artikel 6

De inheemse en de tribale volken hebben het collectief eigendomsrecht op hun onderscheidenlijke traditionele woon- en leefgebieden. Dit collectief eigendomsrecht, nader te noemen “grondenrechten”, omvat de volgende kenmerken:

- a. Het is een collectief recht dat toekomt aan de collectiviteit, namelijk de eerder in deze wet genoemde collectieve rechtspersoon, te weten een inheems of tribaal volk of volken of hun dorpsgemeenschappen. Dit recht kan nimmer gevestigd worden in of op naam van een natuurlijke persoon of een andere dan bovengenoemde rechtspersoon.
- b. Het collectief eigendomsrecht heeft geen beperking in geldigheidsduur.
- c. Grondenrechten zijn onvervreemdbaar en niet-overdraagbaar. De traditionele woon- en leefgebieden, noch de collectieve rechten daarover, kunnen aan enig ander worden overgedragen, verkocht, weggeschonken, ter ruil dienen, of op eniger andere wijze worden vervreemd, en zullen het eigendom blijven van de inheemse of de tribale volken waarin dit recht bij wet gevestigd is.
- d. Grondenrechten zijn niet deelbaar. De traditionele woon- en leefgebieden, noch de collectieve rechten daarover, kunnen nimmer in delen verdeeld worden en kunnen nimmer geheel noch gedeeltelijk worden overgedragen, verkocht, weggeschonken, ter ruil dienen of op eniger andere wijze worden afgestaan aan enig ander.
- e. Grondenrechten zijn niet verhandelbaar. De traditionele woon- en leefgebieden, noch de collectieve rechten daarover, kunnen het onderwerp van enige handel of ruil zijn.
- f. Grondenrechten zijn niet belastbaar. De traditionele woon- en leefgebieden, noch de collectieve rechten daarover, kunnen met enige schuld of hypotheek of anderszins belast worden noch dienen als onderpand of andere zekerheid voor geen enkel doeleinde.

Wettelijke erkenning van inheemse en tribale woon- en leefgebieden

Artikel 7

1. Bij deze wet zijn de navolgende gebieden erkend als te zijn traditionele woon- en leefgebieden waarop desbetreffende inheemse of tribale volken collectieve eigendomsrechten (grondenrechten) hebben:
  - a. De Saamaka woon- en leefgebieden, zoals omschreven en aangegeven op de kaarten in de bijlage die aan deze wet is toegevoegd en hiervan onderdeel uitmaakt, als collectief eigendom van het Saamaka tribaal volk;

- b. Het Beneden-Marowijne inheems woon- en leefgebied, zoals omschreven en aangegeven op de kaart in de bijlage die aan deze wet is toegevoegd en hiervan onderdeel uitmaakt, als collectief eigendom van de Kari'na en Lokono inheemse volken;
- c. De Okanisi of N'Dyuka woon- en leefgebieden, zoals omschreven en aangegeven op de kaarten in de bijlage die aan deze wet is toegevoegd en hiervan onderdeel uitmaakt, als collectief eigendom van het Okanisi of N'Dyuka tribaal volk;
- d. Het Wayambo inheems woon- en leefgebied te, zoals omschreven en aangegeven op de kaart in de bijlage die aan deze wet is toegevoegd en hiervan onderdeel uitmaakt, als collectief eigendom van de Kari'na en Lokono inheemse volken;
- e. Het Witsantie-Hollandse Kamp inheems woon- en leefgebied, , zoals omschreven en aangegeven op de kaart in de bijlage die aan deze wet is toegevoegd en hiervan onderdeel uitmaakt als collectief eigendom van de Kari'na en Lokono inheemse volken;
- f. Het West-Suriname inheems woon- en leefgebied, zoals omschreven en aangegeven op de kaart in de bijlage die aan deze wet is toegevoegd en hiervan onderdeel uitmaakt, als collectief eigendom van het Lokono inheemse volken;
- g. Het Para-Oost inheems woon- en leefgebied, zoals omschreven en aangegeven op de kaart in de bijlage die aan deze wet is toegevoegd en hiervan onderdeel uitmaakt, als collectief eigendom van de Kari'na en Lokono inheemse volken;
- h. Het Post Utrecht-Cupido inheems woon- en leefgebied, zoals omschreven en aangegeven op de kaart in de bijlage die aan deze wet is toegevoegd en hiervan onderdeel uitmaakt, als collectief eigendom van de Kari'na en Lokono inheemse volken;
- i. Het Pikin Poika inheems woon- en leefgebied, zoals omschreven en aangegeven op de kaart in de bijlage die aan deze wet is toegevoegd en hiervan onderdeel uitmaakt, als collectief eigendom van het Kari'na inheems volk;
- j. Het Maho inheems woon- en leefgebied, zoals omschreven en aangegeven op de kaart in de bijlage die aan deze wet is toegevoegd en hiervan onderdeel uitmaakt, als collectief eigendom van het Kari'na inheems volk;
- k. De Matawai woon- en leefgebieden, zoals omschreven en aangegeven op de kaarten in de bijlage die aan deze wet is toegevoegd en hiervan onderdeel uitmaakt, als collectief eigendom van het Matawai tribaal volk;
- l. Het Kwinti woon- en leefgebied, zoals omschreven en aangegeven op de kaart in de bijlage die aan deze wet is toegevoegd en hiervan onderdeel uitmaakt, als collectief eigendom van het Kwinti tribaal volk;

- m. Het Pamaka woon- en leefgebied, zoals omschreven en aangegeven op de kaart in de bijlage die aan deze wet is toegevoegd en hiervan onderdeel uitmaakt, als collectief eigendom van Het Paramaccaans tribaal volk;
  - n. Het Aluku woon- en leefgebied, zoals omschreven en aangegeven op de kaart in de bijlage die aan deze wet is toegevoegd en hiervan onderdeel uitmaakt, als collectief eigendom van het Aluku tribaal volk;
  - o. Het Coeroenie inheems woon- en leefgebied, zoals omschreven en aangegeven op de kaart in de bijlage die aan deze wet is toegevoegd en hiervan onderdeel uitmaakt, als collectief eigendom van de Trio en andere inheemse volken;
  - p. Het Tapanahony-Lawa inheems woon- en leefgebied, zoals omschreven en aangegeven op de kaart in de bijlage die aan deze wet is toegevoegd en hiervan onderdeel uitmaakt, als collectief eigendom van de Wayana, Trio en andere inheemse volken;
  - q. Het Matta inheems woon- en leefgebied, zoals omschreven en aangegeven op de kaart in de bijlage die aan deze wet is toegevoegd en hiervan onderdeel uitmaakt, als collectief eigendom van het Lokono inheemse volken
2. In gevallen waarbij er een overlapping bestaat tussen de bij deze wet erkende woon- en leefgebieden van de inheemse en de tribale volken, worden ten aanzien van deze overlappende gebieden afspraken gemaakt tussen desbetreffende volken over het gebruik en beheer van dat gebied. Tevens treden deze volken in onderling overleg om te komen tot de definitieve vaststelling van de grenzen binnen dat gebied.
  3. De minister belast met ruimtelijke ordening, grond- en bosbeheer geeft middels een akte een schriftelijke bevestiging van de erkenning en bestaan van het collectief eigendomsrecht aan de vertegenwoordiger van desbetreffend volk of volken, uiterlijk binnen zes maanden na inwerkingtreding van deze wet.
  4. Deze akte wordt “collectieve eigendomsakte” genoemd en wordt in het daartoe bestemde register bij MI-GLIS, ingeschreven.
  5. Het ontbreken van deze akte of het niet zijn ingeschreven zijn daarvan doet geen afbreuk aan de wegens deze wet erkende collectieve eigendomsrechten van de onderscheidenlijke traditionele woon- en leefgebieden.

Nog wettelijk te erkennen inheemse of tribale traditionele woon- en leefgebieden

Artikel 8

1. De vaststelling van de woon- en leefgebieden die nog niet omschreven en in kaart gebracht zijn, zal geschieden volgens een procedure die wordt overeengekomen in overleg tussen de overheid en de door de desbetreffende inheemse of de tribale volken zelf aangewezen

vertegenwoordigers, en zal binnen twaalf maanden na inwerkingtreding van deze wet plaatsvinden.

2. De wettelijke erkenning van het collectief eigendomsrecht op de in het vorig lid genoemde inheemse of tribale traditionele woon- en leefgebieden, zal binnen zes maanden na vaststelling van deze woon- en leefgebieden bij staatsbesluit geschieden.

Hoofdstuk IV – Traditioneel Gezag en Bestuur

Bestuur van de inheemse en de tribale volken

Artikel 9

1. Deze wet erkent:
  - a. de traditionele gezagsdragers van de inheemse en de tribale volken en hun bestuurs- en beheerssystemen;
  - b. hun bevoegdheid het bestuur en beheer te voeren over de bij wet erkende woon- en leefgebieden van het desbetreffend inheems of tribaal volk.
2. De functies bij de traditionele gezagsdragers van de inheemse of de tribale volken zijn:
  - Grootopperhoofd of Granman;
  - Hoofdkapitein/Stamhoofd;
  - Hoofdkapitein-Fiscali;
  - Hoofdkapitein;
  - Kapitein of Dorpshoofd;
  - Hoofdbassia;
  - Bassia.
3. De schriftelijke vastlegging bij reglement van de bestuurs- en beheerssystemen zoals genoemd in lid 1 van dit artikel, functievereisten voor de traditionele gezagsdragers en procedures voor de voordracht voor erkenning zijdens de overheid zal door de onderscheidenlijke volken of dorpsgemeenschappen zelf binnen twaalf maanden na inwerkingtreding van deze wet plaatsvinden. Het ontbreken van deze vastlegging doet geen afbreuk aan de in lid 1 van dit artikel genoemde bevoegdheid.

Voordracht voor erkenning zijdens de overheid

Artikel 10

1. De traditionele gezagsdragers zijn voor desbetreffend inheems of tribaal volk in functie vanaf het moment dat ze traditioneel zijn aangewezen of gekozen en ingewijd.
2. Het Grootopperhoofd of het Hoofdkapitein/Stamhoofd, wordt na te zijn aangewezen door desbetreffend volk volgens de bij haar in gebruik zijnde procedures, en na de traditionele inwijding en beëdiging door desbetreffende volk, voorgedragen voor erkenning zijdens de

overheid, door de President. De formalisatie van deze erkenning vindt plaats middels het inzweren van het grootopperhoofd of hoofdkapitein/stamhoofd door de president.

3. Andere leden van het Traditioneel Gezag, worden door desbetreffende volk volgens de bij haar in gebruik zijnde en geaccepteerde procedures, voorgedragen bij de minister door hun grootopperhoofd of hoofdkapitein/stamhoofd voor erkenning zijdens de overheid.
4. Indien het betreft gevallen waarbij de voordrachten voor erkenning zijdens de overheid niet door een grootopperhoofd of hoofdkapitein/stamhoofd plaatsvindt, geschiedt zulks conform de bij die gevallen gebruikelijke en geaccepteerde procedures van het desbetreffend volk.

Taken en bevoegdheden **Artikel 11**

1. Het Traditioneel Gezag draagt binnen haar onderscheidenlijke dorpsgemeenschap(pen) en stamgebied, zorg voor:
  - a. het handhaven en bevorderen van vrede, harmonie, welzijn, onderlinge communicatie, interactie en inspraak;
  - b. openbare orde, rust en veiligheid;
  - c. bemiddelen bij, en beslechten van geschillen op basis van de gewoonten en tradities van desbetreffende gemeenschap(pen);
  - d. beschermen en bevorderen van de cultuur, taal en tradities;
  - e. het uitvoeren van alle andere taken en bevoegdheden zoals door haar dorpsgemeenschap(pen) zijn toebedeeld;
  - f. gemeenschapsontwikkeling en het beschermen van de rechten en belangen van de dorpsgemeenschap(pen).
2. Het traditioneel gezag en traditionele gezagsdragers hebben, naast de taken en bevoegdheden als genoemd in lid 1 de volgende plichten:
  - a. De justitiële autoriteiten in kennis te stellen van strafbare feiten en te faciliteren bij de preventie en bestrijding van criminaliteit, onder voorbehoud van de bepalingen van het Wetboek van Strafrecht en Strafvordering, de aanhouding of in gevangenneming van verdachten binnen hun jurisdictie;
  - b. Bijstand verlenen aan en samen te werken met de regionale en centrale overheid in de uitvoering van het nationale beleid;

- c. De dorpsgemeenschap(pen) op de hoogte te houden van ontwikkelingsprojecten in hun gebied;
  - d. Erop toezien en stimuleren dat de traditionele dorpsgemeenschap(pen) op een duurzame manier gebruik maken van de natuurlijke hulpbronnen die zij traditioneel tot hun beschikking, dan wel in gebruik hebben;
  - e. Erop toezien dat de functie van traditionele gezagsdrager partijpolitieke belangen of geloofsovertuiging overstijgt en niet aangewend wordt als instrument ten behoeve van een partijpolitieke voorkeur of geloofsovertuiging;
  - f. Er zorg voor te dragen dat al hun officiële schriftelijke correspondentie met derden is voorzien van hun handtekening en een stempel.
3. Het Traditioneel Gezag is bevoegd:
- a. Toe te zien op de naleving van het traditionele gewoonterecht, de normen, waarden, tradities en gebruiken van desbetreffende dorpsgemeenschap(pen) en ervoor te waken dat deze niet in strijd zijn met de universele mensenrechten;
  - b. De dorpsgemeenschap(pen) en stamgebied in en buiten rechte te vertegenwoordigen.

Relatie traditioneel gezag en overheid

Artikel 12

1. Het traditioneel gezag en lokale, regionale en nationale overheidsautoriteiten werken samen op basis van wederzijds respect en gelijkwaardigheid;
2. De traditionele gezagsdragers ontvangen maandelijks een bij beschikking vastgesteld honorarium. Dit honorarium is geen salaris als gevolg van een dienstbetrekking tussen de traditionele gezagsdragers en de overheid.
3. Het honorarium wordt om de twee jaar geëvalueerd en eventueel bijgesteld.
4. Het Traditioneel Gezag maakt naast voornoemd honorarium ook aanspraak op andere voorzieningen zijdens de overheid welke binnen 12 maanden na inwerkingtreding van deze wet nader bij staatsbesluit zullen worden vastgelegd.
5. Verdere procedurele en administratieve zaken betreffende de relatie tussen het traditioneel gezag en de overheid worden in wederzijds overleg binnen 12 maanden na inwerkingtreding van deze wet nader bij staatsbesluit geregeld.

Hoofdstuk V – FPIC

Activiteiten waarvoor FPIC verkregen moet worden

Artikel 13

1. FPIC van de desbetreffende inheemse of tribale volken is vereist bij elke fase van een project, programma, beleid of andere maatregel die van invloed kan zijn op de woon- en leefgebieden en/of de rechten van een inheems of tribaal volk of volken of hun dorpsgemeenschappen.
2. De procedure voor het verkrijgen van FPIC en bezwaarmogelijkheden tegen het besluit worden door de onderscheidenlijke inheemse en tribale volken zelf nader in een FPIC-protocol vastgelegd, binnen 12 maanden na inwerkingtreding van deze wet. Zolang deze procedure nog niet is vastgelegd geldt de traditionele wijze van besluitvorming volgens hun culturele gebruiken en gewoonten.

Hoofdstuk VI – Rechten van derden

Rechten van derden

Artikel 14

1. Rechten die voor de datum van de inwerkingtreding van deze wet reeds zijn toegewezen of verleend en die betrekking hebben op een gebied dat geheel of gedeeltelijk is gelegen binnen een inheems of tribaal woon- of leefgebied en waarbij op de dag waarop deze wet in werking treedt nog niet is voldaan aan de voorwaarden of voorschriften inzake onder meer de cultuur, exploratie- of exploitatieplicht, terwijl daarvoor de termijn verstreken is, vervallen van rechtswege met ingang van de datum van de inwerkingtreding van deze wet.
2. In geval het betreft rechten die voor de inwerkingtreding van deze wet zijn toegewezen of verleend en die betrekking hebben op een gebied dat geheel of gedeeltelijk is gelegen binnen een inheems of tribaal woon- of leefgebied, waarbij door de rechthebbende slechts ten aanzien van het uitgegeven gebied dat gelegen is buiten het inheems of tribaal woon- of leefgebied is voldaan aan de cultuurplicht, in dat gebied door hem investeringen zijn gedaan of economische activiteiten zijn ontplooid in verband met de bestemming in de toewijzing en/of er in dat gebied zich onroerend goed van de rechthebbende bevindt, vervalt het recht van rechtswege slechts voor wat betreft het deel binnen het inheems of tribaal woon- of leefgebied met ingang van de datum van de inwerkingtreding van deze wet.
3. In geval het betreft rechten die voor de inwerkingtreding van deze wet zijn toegewezen of verleend en die betrekking hebben op een gebied dat geheel of gedeeltelijk is gelegen binnen een inheems of tribaal woon- of leefgebied, door de rechthebbende ook ten aanzien van het gebied dat gelegen is binnen het inheems of tribaal woon- of leefgebied op de datum van de inwerkingtreding van deze wet is voldaan aan de voorwaarden of voorschriften inzake onder meer de cultuurplicht, in dat gebied door hem, overeenkomstig

de toewijzingscriteria, investeringen zijn gedaan of economische activiteiten zijn ontplooid in verband met de bestemming in de toewijzing en/of er in dat gebied zich onroerend goed van hem bevindt, en de gemeenschap(pen) hun uitdrukkelijke wens aangeven dat deze rechten niet ingetrokken hoeven te worden, zullen partijen, te weten de betrokken gemeenschap(pen), de overheidsinstantie verantwoordelijk voor de uitgifte van die rechten en de houder van bedoelde rechten, in overleg met elkaar treden met als doel om binnen een termijn van zes maanden na de datum van de inwerkingtreding van deze wet te komen tot een overeenkomst waarin de voorwaarden zijn vastgelegd om de rechten te doen voortbestaan. Indien deze overeenkomst niet binnen gestelde termijn is bereikt, vervallen deze rechten alsnog van rechtswege.

4. In geval het betreft rechten die voor de inwerkingtreding van deze wet zijn toegewezen of verleend en die betrekking hebben op een gebied dat geheel of gedeeltelijk is gelegen binnen een inheems of tribaal woon- of leefgebied, door de rechthebbende ook ten aanzien van het gebied dat gelegen is binnen het inheems of tribaal woon- of leefgebied op de datum van de inwerkingtreding van deze wet is voldaan aan de voorwaarden of voorschriften inzake onder meer de cultuurplicht, in dat gebied door hem, overeenkomstig de toewijzingscriteria, investeringen zijn gedaan of economische activiteiten zijn ontplooid in verband met de bestemming in de toewijzing en/of er in dat gebied zich onroerend goed van hem bevindt, zullen partijen, te weten de betrokken gemeenschap(pen), de overheidsinstantie verantwoordelijk voor de uitgifte van die rechten en de houder van bedoelde rechten, in overleg met elkaar treden met als doel om binnen een termijn van zes maanden na de datum van de inwerkingtreding van deze wet te komen tot een overeenkomst waarin de voorwaarden zijn vastgelegd om de rechten te doen voortbestaan. Indien dit overleg niet tot een voor alle partijen aanvaardbare overeenkomst leidt, zal de kwestie aan een onafhankelijke bemiddelingscommissie worden voorgelegd die binnen twee maanden een advies zal uitbrengen. Indien dit advies niet aanvaardbaar is voor één of meerdere der betrokken partijen, vervallen bedoelde rechten alsnog van rechtswege.
5. Voor de toepassing van het bepaalde in dit artikel dient degene aan wie het recht is toegewezen of verleend uiterlijk binnen achttien maanden na de datum van de inwerkingtreding van deze wet een door een bij het MI-GLIS geregistreerde beëdigde landmeter vastgestelde definitieve kaart in te dienen bij het Ministerie van Regionale Ontwikkeling en het ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer, waarop is aangegeven hoe het aan hem toegewezen gebied is gelegen ten opzichte van het inheems of tribaal woon- of leefgebied.

Hoofdstuk VII – Overgangsbepalingen

Beschermde gebieden

Artikel 15

De status, als beschermd gebied, van gebieden die geheel of gedeeltelijk gelegen zijn binnen inheemse of tribale woon- of leefgebieden vervalt van rechtswege na de datum van inwerkingtreding van deze wet, tenzij de desbetreffende inheemse of tribale gemeenschap(pen) of

volk(en) deze status wensen te behouden, in welk geval er in overleg tussen betrokken gemeenschap(pen) of volk(en) en de overheid nadere voorwaarden over het gebruik, beheer, benefit-sharing, en wegnemen van enige restricties worden overeengekomen.

Hoofdstuk VIII – Slotbepalingen

Artikel 16

1. Deze wet wordt aangehaald als: Wet Collectieve Rechten Inheemse en Tribale Volken
2. Zij wordt in het Staatsblad van de Republiek Suriname afgekondigd
3. Zij treedt in werking met ingang van de dag volgende op die van haar afkondiging
4. De ministers van Regionale Ontwikkeling, Ruimtelijke Ordening, Grond en Bosbeheer en Natuurlijke Hulpbronnen zijn belast met de uitvoering van deze wet.

Gegeven te Paramaribo, de ...

Desiré D. Bouterse